

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๓/๒๕๖๔

เรื่องพิจารณาที่ ๕/๒๕๖๔

วันที่ ๒๒ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๔

ระหว่าง { ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๑ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่ หรือไม่ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติ ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย โดยมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น” วรรคสอง บัญญัติว่า “สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ” วรรคสาม บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญสามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้” และวรรคสี่

บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ” มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” วรรคสอง บัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง” และมาตรา ๒๙ วรรคสอง บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้” และวรรคสี่ บัญญัติว่า “ในคดีอาญา จะบังคับให้บุคคลให้การเป็นพยานต่อตนเองมิได้”

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีความมุ่งหมายเพื่อใช้ในการดำเนินคดีของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ มีหมายเหตุของพระราชบัญญัติดังกล่าวความว่า โดยที่การทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการมีผลกระทบต่อเสถียรภาพความมั่นคงทางสังคมและเป็นอันตรายต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และนับวันจะมีความร้ายแรงมากขึ้นและเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินหรือผลประโยชน์จำนวนมหาศาล หากไม่ได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วนในที่สุดจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐและประโยชน์ของประชาชน เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและคดีความที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้รับการพิจารณาพิพากษาอย่างเสมอภาค รวดเร็ว และเป็นธรรม สมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบขึ้น เพื่อใช้ในการดำเนินคดีของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ

สำหรับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้บัญญัติขั้นตอนกระบวนการในวันตรวจพยานหลักฐานไว้ในหมวด ๒ วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ส่วนที่ ๑ การฟ้องคดี การไต่สวนมูลฟ้อง และการตรวจพยานหลักฐาน มาตรา ๒๑ วรรคสอง ว่า “ในกรณีที่มิได้มีการไต่แย้งพยานหลักฐานใดหรือมีการไต่แย้งแต่ไม่มีเหตุแห่งการไต่แย้งโดยชัดแจ้ง ศาลจะมีคำสั่งให้รับฟังพยานหลักฐานนั้นโดยไม่ต้องไต่สวนก็ได้ แต่หากมีการไต่แย้งพยานหลักฐานใดหรือเมื่อศาลเห็นเอง ให้ศาลดำเนินการสืบพยานหลักฐานนั้น โดยกำหนดวันนัดสืบพยานและแจ้งให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน” และได้บัญญัติเรื่องการพิจารณาไว้ในหมวด ๒ วิธีพิจารณาในศาลชั้นต้น ส่วนที่ ๒ การพิจารณาและพิพากษาคดี โดยกำหนดให้ศาลมีอำนาจในการนำรายงานและสำนวนการสอบสวน

หรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของโจทก์มาเป็นหลักในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามความในมาตรา ๒๒ ซึ่งบัญญัติว่า “ในคดีที่อัยการสูงสุด พนักงานอัยการ ประธานกรรมการ ป.ป.ช. หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นโจทก์ ให้ศาลนำรายงานและสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของโจทก์ มาเป็นหลักในการแสวงหาความจริง และอาจสืบพยานเพิ่มเติมเพื่อหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้ตามที่เห็นสมควร”

จำเลยทั้งสองโต้แย้งว่า การที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๑ วรรคสอง บัญญัติให้จำเลยมีหน้าที่โต้แย้งพยานหลักฐานของโจทก์ที่เสนอต่อศาลในวันตรวจพยานหลักฐาน หากจำเลยไม่โต้แย้งถือว่ารับข้อเท็จจริง และหากโต้แย้งแล้วแต่เหตุแห่งการโต้แย้งไม่ชัดเจนก็ให้อำนาจศาลในการรับฟังพยานหลักฐานโดยไม่ต้องไต่สวนมีคุณค่าเปรียบเสมือนคำรับของจำเลยหรือบีบบังคับให้จำเลยต้องให้การ และนอกจากจะต้องให้การปฏิเสธแล้ว จำเลยต้องแถลงรายละเอียดแห่งการปฏิเสธโดยชัดเจนอีกด้วย แม้ว่ากระบวนการดังกล่าวต้องการมุ่งเน้นเพื่อความรวดเร็วในการพิจารณา แต่หากความรวดเร็วในการพิจารณากลับกลายเป็นการรวบรัดขั้นตอนที่จำเป็นก็จะทำให้ขาดความยุติธรรม ขัดต่อหลักนิติธรรม และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นกฎหมายที่บัญญัติให้ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ นำวิธีพิจารณาระบบไต่สวนมาใช้ในการดำเนินคดี หลักการสำคัญของระบบดังกล่าวศาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพิจารณาคดี รวบรวมและตรวจสอบพยานหลักฐาน แสวงหาพยานหลักฐาน และค้นหาความจริง และเปิดโอกาสให้คู่ความมีสิทธิในการเสนอพยานหลักฐานต่อศาลได้อย่างเสมอภาคกัน ตั้งแต่ในชั้นยื่นคำฟ้องที่กำหนดให้โจทก์ต้องจัดทำคำฟ้องที่มีข้อความเป็นการกล่าวหา และระบุพฤติการณ์เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ชัดเจนเพียงพอ และในวันยื่นฟ้องให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยและแม้ว่าจำเลยจะให้การรับสารภาพ แต่ศาลก็อาจกำหนดให้มีการสืบพยานจนกว่าจะพอใจว่าจำเลยกระทำผิดจริง นอกจากนี้ จำเลยยังสามารถอ้างตนเองตลอดจนพยานหลักฐานทุกชนิด เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดว่า คำฟ้องต้องมีข้อความที่เป็นการกล่าวหาเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ และต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่ากระทำความผิดพร้อมทั้งชี้ช่องพยานหลักฐานให้ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปได้ มาตรา ๑๘ ที่กำหนดว่า ในวันยื่นฟ้องหรือวันนัดพิจารณาครั้งแรก เมื่อจำเลยมาศาลและศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง ให้ศาลส่งสำเนาฟ้องแก่จำเลยรายตัวไป อ่านกับอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง และถามว่าจำเลยกระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไร ถ้าจำเลยให้การหรือไม่ยอมให้การก็ให้บันทึกไว้ ถ้าจำเลย

ให้การปฏิเสธหรือไม่ให้การ ก็ให้ศาลกำหนดวันตรวจพยานหลักฐานโดยให้คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า สิบสี่วัน มาตรา ๑๙ ที่กำหนดว่า ในคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง แม้ข้อหาที่จำเลย รับสารภาพกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกน้อยกว่าห้าปี หรือโทษสถานที่ไม่เกินกว่านั้น ศาลอาจเรียก พยานหลักฐานมาสืบพยานต่อไปเพื่อทราบถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดจนกว่าจะพอใจว่าจำเลย กระทำความผิดจริงก็ได้ และมาตรา ๒๐ ที่กำหนดว่า จำเลยอาจอ้างตนเอง พยานวัตถุ พยานเอกสาร พยานบุคคล หรือหลักฐานอื่นซึ่งน่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยบริสุทธิ์ได้ และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐาน และคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเอง หรือของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้

ในส่วนของบริษัทบัญญัติมาตรา ๒๑ วรรคสอง ได้กำหนดขั้นตอนกระบวนการในวันตรวจ พยานหลักฐาน โดยให้คู่ความต้องส่งพยานเอกสารและพยานวัตถุที่ยังอยู่ในความครอบครองของตน ต่อศาล เพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายตรวจสอบ ในวันดังกล่าวคู่ความต้องแถลงแนวทางการเสนอพยานหลักฐาน ซึ่งศาลจะสอบถามคู่ความถึงความเกี่ยวข้องกับผู้ประเดิม และความจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐาน ที่อ้างอิง ตลอดจนการยอมรับพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่ง การกำหนดเช่นนี้ก็ด้วยเหตุผลว่า คดีอาญา ทุจริตและประพฤติมิชอบส่วนใหญ่มักจะเป็นคดีที่คู่ความทั้งสองฝ่ายกล่าวอ้างพยานหลักฐานจำนวนมาก จึงย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงความเกี่ยวข้องกับผู้ประเดิมและความจำเป็นที่ต้อง สืบพยานหลักฐานที่อ้างอิงนั้น ๆ อย่างชัดเจน เพราะหากกล่าวอ้างหรือโต้แย้งลอย ๆ อาจทำให้เกิด ความไม่ชัดเจนและเกิดความล่าช้าในกระบวนการพิจารณาคดี ทั้งนี้ ในการตรวจพยานหลักฐาน คู่ความทุกฝ่าย จะมีเวลาและมีโอกาสเพียงพอที่จะแถลงถึงแนวทางการเสนอพยานหลักฐาน ความเกี่ยวข้องกับผู้ประเดิม และความจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานที่อ้างอิงต่อศาล รวมทั้งมีสิทธิในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่เพื่อให้ ศาลสามารถค้นหาความจริงได้จากการที่คู่ความเผชิญหน้าต่อกัน

การไม่โต้แย้งพยานหลักฐานใดหรือมีการโต้แย้งแต่ไม่มีเหตุแห่งการโต้แย้งที่ชัดเจนก็จะมีผล เพียงให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานโดยไม่ต้องไต่สวน หรือพิจารณาว่าเป็นพยานหลักฐาน ที่รับฟังได้หรือไม่เท่านั้นตามความมาตรา ๒๑ วรรคสอง ที่ว่า “ศาลจะมีคำสั่งให้รับฟังพยานหลักฐานนั้น โดยไม่ต้องไต่สวนก็ได้” ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลอาจใช้ดุลพินิจให้มีการไต่สวนพยานหลักฐานก่อนที่จะรับฟัง พยานหลักฐาน เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม รวมทั้งเมื่อศาลเห็นเองก็สามารถดำเนินการ สืบพยานหลักฐานได้ ส่วนกรณีจำเลยต้องแถลงรายละเอียดแห่งการปฏิเสธโดยชัดเจนนั้นเป็นไป ตามหลักทั่วไปที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑ วรรคสอง ด้วยเหตุที่ว่าหากจำเลยไม่แสดงเหตุผล แห่งการปฏิเสธโดยชัดเจนย่อมไม่สามารถกำหนดเป็นประเด็นข้อพิพาท เมื่อไม่มีประเด็นข้อพิพาทก็ไม่สามารถ กำหนดหน้าที่ในการนำสืบให้กับจำเลยได้ อย่างไรก็ตาม การที่ศาลไม่ไต่สวนพยานหลักฐานใด

หรือพยานหลักฐานใดไม่มีเหตุแห่งการโต้แย้งที่ชัดเจน แม้กฎหมายกำหนดให้ศาลสามารถรับฟังพยานหลักฐานโดยไม่ต้องไต่สวน แต่ศาลยังต้องพิเคราะห์ถือว่าพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐานที่จำเป็นในการพิจารณาหรือไม่ ทั้งยังต้องชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง เพื่อประกอบการพิจารณาว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามคำฟ้องจริงหรือไม่เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ความเป็นธรรมให้กับคู่ความที่ศาลมีบทบาทในการค้นหาความจริงตามระบบไต่สวน

เมื่อพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ เปิดโอกาสให้คู่ความทั้งสองฝ่ายมีสิทธิเสนอพยานหลักฐานต่อศาล และทราบพยานหลักฐานสนับสนุนข้ออ้างหรือข้อเถียงของอีกฝ่ายหนึ่ง รวมทั้งให้โอกาสคู่กรณีโต้แย้งและแสดงหลักฐานสนับสนุนข้อโต้แย้งของตน โดยคู่กรณีทุกฝ่ายต้องแสดงเหตุผล ความจำเป็น และวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานอย่างชัดเจน จึงมิใช่การรวบรัดกระบวนการพิจารณา และมีได้เป็นบทบัญญัติที่บีบบังคับให้จำเลยต้องโต้แย้ง หรือมิได้เป็นบทบัญญัติที่จะบังคับให้จำเลยให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง ในทางตรงข้ามกลับเป็นการย่ำเตือนให้จำเลยต้องต่อสู้คดีให้ครบถ้วน รอบคอบ และรัดกุมอย่างมีเหตุผลเพื่อประโยชน์ในการต่อสู้คดีของจำเลย บทบัญญัติของมาตรา ๒๑ วรรคสอง จึงเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของจำเลยที่จะต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม เป็นไปตามหลักการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยและหลักการรับฟังความสองฝ่ายตามหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมีได้เป็นการบังคับให้จำเลยต้องให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสี่ ดังนั้น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๑ วรรคสอง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่

สำหรับข้อโต้แย้งของจำเลยทั้งสองที่ว่า การกำหนดให้ศาลใช้สำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณาตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒ ทำให้หน้าที่ในการนำเสนอพยานหลักฐานของโจทก์เป็นการสืบพยานในตัว และส่งผลให้จำเลยถูกปฏิบัติอย่างผู้ที่ได้กระทำความผิดแล้ว จึงเป็นการบัญญัติกฎหมายที่เกินเลยจนกระทบสิทธิมนุษยชนตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. ๑๙๔๘ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ (๑) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ข้อ ๑๔ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง นั้น เห็นว่าในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้ให้หลักประกันที่เป็นธรรมแก่จำเลยในการตรวจสอบและรวบรวม

พยานหลักฐาน ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา ๗ (๑) ที่กำหนดว่า ระหว่างพิจารณาศาลมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานคดีทำหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบในการตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้ศาลใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาคดี และมาตรา ๑๖ (๒) ที่กำหนดว่า ถ้าฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ในคดีที่พนักงานอัยการ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องไต่สวนมูลฟ้อง แต่ถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ นอกจากนี้ในกฎหมายการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ ซึ่งคำนึงถึงหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ยังมีวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ที่นำระบบไต่สวนมาใช้ที่ศาลมีบทบาทในการค้นหาความจริง ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๘ และยังบัญญัติให้ศาลใช้สำนวนการสอบสวนของพนักงานอัยการโจทก์เป็นแนวทางในการดำเนินคดีค้ำมนุษย์ในชั้นศาลได้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามมาตรา ๒๘ ที่บัญญัติว่า “ในคดีซึ่งพนักงานอัยการเป็นโจทก์ ให้ศาลนำสำนวนการสอบสวนของโจทก์มาเป็นแนวทางในการพิจารณา และอาจสืบพยานเพิ่มเติมเพื่อหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานได้ตามที่เห็นสมควร”

ดังนั้น ในส่วนของบทบัญญัติมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้ศาลมีอำนาจในการนำรายงาน และสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของโจทก์มาเป็นหลักในการแสวงหาข้อเท็จจริง เนื่องจากเอกสารดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริง ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานมาแล้วขั้นหนึ่ง แต่ก็มิได้เป็นการผูกมัดศาลให้ต้องถือข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานตามเอกสารเหล่านั้น กล่าวคือ ศาลยังคงมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงจากพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุ หรือพยานหลักฐานอื่นใดจากจำเลยหรือหน่วยงานหรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมได้ตามที่ศาลเห็นสมควร และแม้ว่าคำฟ้องจะถูกฟ้องตามกฎหมายแล้ว ในคดีที่พนักงานอัยการ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นโจทก์ แต่ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ไต่สวนมูลฟ้องก่อนก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับจำเลยตามหลักนิติธรรมเป็นไปตามระบบไต่สวนที่ศาลมีบทบาทและหน้าที่ในการค้นหาความจริงเพื่อให้การพิจารณาคดีของศาลเป็นไปอย่างรอบคอบ รอบด้าน และเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับคู่กรณีทุกฝ่าย อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวยังเปิดโอกาสให้จำเลยมีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ การกำหนดให้ศาลใช้สำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นหลักในการพิจารณาก็มิได้เป็นบทสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด เพราะรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง บัญญัติรับรองสิทธิของจำเลยไว้แล้วว่า ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้ ดังนั้น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒ จึงเป็น

บทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มิได้เป็นบทบัญญัติที่กระทบสิทธิมนุษยชน ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. ๑๙๔๘ ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑ (๑) และกติการะหว่างประเทศว่า ด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ ข้อ ๑๔ วรรคสอง กรณีจึงเป็นไปตามหลักนิติธรรม และไม่เพิ่มภาระ หรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมีได้เป็นบทสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง ดังนั้น พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๑ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสาม มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคสี่ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๙ วรรคสอง

(นายวรวิทย์ กังคศิเทียม)
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ